

Muassis:
TERMIZ IQTISODIYOT VA
SERVIS UNIVERSITETI

TISU ilmiy tadqiqotlari xabarnomasi

Ilmiy-uslubiy jurnal

Bosh muharrir:

Sattarov Abdusamat
Umurqulovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Qobulov Eshbolta Atamuratovich

Mas'ul kotib:

Abduraxmonov Akmal

Dizayner:

Meyliqulov Shahboz
Xolmamatovich

**Jurnal bir yilda to'rt marotaba
nashr etiladi**

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligining 2023-yil 1-martdagi № 066379-raqamli guvohnomasi bilan ro'yxatga olingan va O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2025-yil 8-maydagi 370/5-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan hamda iqtisodiyot fanlari bo'yicha dissertatsiyalarning asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

Jurnal "Termiz Publishing center"
MCHJ bosmaxonasida chop etildi.

Bosishga ruxsat etildi:

07.11. 2025.

Qog'oz bichimi: 60x84 1/8

"Times New Roman" garnituruasi.

Ofset bosma.

Ofset bosma usulida bosildi.

Shartli bosma tabog'i: 11.

Adadi 100 nusxa.

Bahosi kelishilgan narxda.

Buyurtma № 4.

Jurnalning elektron shakli bilan

<https://scientific.tues.uz>

web saytida tanishish mumkin.

Tahririyat manzili:

Termiz sh., "Yulduz" MFY,
"Ibn Sino" ko'chasi, 38B-uy.

TAHRIR HAY'ATI A'ZOLARI:

Ixtisham ul-Haq – DSc, prof. (Pakistan)

L.Harrada Gamaj – DSc, prof. (Shri Lanka)

Voxidov Sh.V.- DSc, prof. (Tajikistan)

Xudoykulov S.K. – DSc, prof. (Uzbekistan)

Jurayev A.S. - DSc, prof. (Uzbekistan)

Hatamov O.Q. - DSc, prof. (Uzbekistan)

Otamuradov Sh.N. - DSc, dots. (Uzbekistan)

Mamadjanova T.A. – PhD, dots. (Uzbekistan)

Yarmatov Sh.Ch. – PhD (Uzbekistan)

MUNDARIJA

A.U.SATTAROV

Mintaqani barqaror rivojlantirish ustuvor yo'nalishlar va tamoyillari.....3

O.Q.XATAMOV, R.A.XURRAMOV

Surxondaryo viloyati hududlari eksport salohiyati reytingini baholash.....7

A.A.SHODIYEV

Elektr energiyani yetkazib berishda me'yordan ortiq hamda tejab qolingan yo'qotishlar miqdori hisobini takomillashtirish.....14

T.A.MAMADJANOVA

O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning eksport salohiyatini oshirish metodologiyasi.....19

A.E.ABSAMATOV

Mamlakatimiz tijorat banklarida islomiy bank xizmatlarini joriy qilish imkoniyatlari.....26

A.A.SHODIYEV

Elektr ta'minoti korxonalarini moliyaviy hisobotlarini xalqaro standartlarga transformatsiyasi.....33

B.E.TURAYEV

Iqtisodiy o'sishga ekologik omillarning ta'sirini baholash.....38

B.CH.RAHMATULLAYEV

Mamlakatimizda investitsiya jozibadorligini rivojlantirish istiqbollari.....44

A.K.BAXADIROV

Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari asosida lizing muomalalarini qayta klassifikatsiya qilish.....49

SH.S.MUZRAPOVA

O'zbekistonda investitsion mulk hisobi va rivojlanish tendensiyalari.....54

X.A.JURAYEV, A.X.OTAMURODOV

Soliq salohiyatini baholashning mintaqaviy xususiyatlari.....60

A.Y.PARDAYEV

Assessment of Uzbekistan's potential exports: opportunities, challenges, and strategic pathway.....63

Z.I.HAKIMOV, N.A.XAKIMOVA

Qishloq xo'jaligini rivojlantirishning mintaqaviy xususiyatlari.....69

M.Q.ABDUSAMATOV

Tijorat banklarida to'lov amaliyotini takomillashtirish: muammolar va yechimlar.....73

R.A.MURADOVA

Banklarda raqamli transformatsiyani takomillashtirish yo'llari va davlatning asosiy roli.....79

Z.Y.XUDAYAROVA

Surxondaryo viloyatida asalarichilik faoliyatining iqtisodiy-statistik tahlili.....85

SH.D.XAYDAROVA

Iqtisodiyot taraqqiyotida xizmat ko'rsatish sohasining ahamiyati.....92

X.T.RASHIDOVA

Asalarichilik korxonalarini faoliyatini rivojlantirishda marketing strategiyalaridan foydalanish masalalari.....97

A.A.ERGASHOV

Raqamli iqtisodiyot sharoitida soliq to'lovchilar faoliyatini muvofiqlashtirishning institutsional mexanizmlari.....103

N.A.ABDURAIMOVA

The impact of coordination of taxpayers' activities on macroeconomic stability: foreign experiences.....108

U.A.ODILOV

Kambag'allikni qisqartirishda xorij tajribasi va undan O'zbekistonda samarali foydalanish imkoniyatlari.....112

G.A.YUSUPOV

Korxonalarda uzoq muddatli aktivlardan foydalanish samaradorligini oshirish.....119

O.S.MIRZAMURODOV

Aholi daromadlari o'zgarishiga ta'sir etuvchi omillarning ekonometrik tahlili (Namangan viloyati misolida).....124

R.R.NOMOZOVA

Surxondaryo viloyatida turizmni rivojlantirish uchun investitsiya strategiyalarini ishlab chiqish.....128

N.X.DO'SMUXAMEDOVA, SH.B.BOZOROV

O'zbekiston Respublikasi aholi mehnat migratsiyasi.....131

M.SH.MO'MINOVA

Surxondaryo viloyatida turizm infratuzilmasining rivojlanish holati.....136

F.U.OLTIBOYEVA

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining eksport salohiyatini oshirish yo'llari.....142

S.A.ISMOILOV, A.E.ABSAMATOV

O'zbekistonda malakali ishchi kuchi muammosi va uning yechimlari.....147

K.A.ПРОКУДИНА

Стандартизация процедур дью-дилиденс в акционерных обществах.....151

A.M.XOLMATOVA

Masofaviy bank xizmatlarining tarkibi va dinamikasi.....156

D.A.ERGASHEVA, A.E.ABSAMATOV

Mamlakatimizda oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashning dolzarb masalalari.....162

SH.CH.YARMATOV, M.SH.CHORIYEVA

Mintaqada ekologik- iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash omillari.....166

B.A.ERDONAYEV

Surxondaryo viloyatida drayver tarmoqlarining rivojlanish holati va yashil iqtisodiyot tamoyillarining joriy etilishi tahlili.....172

O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING EKSPORT SALOHIYATINI OSHIRISH METODOLOGIYASI

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning eksport salohiyatini oshirish metodologiyasini takomillashtirish masalalari atroflicha tahlil qilinadi. Tadqiqotda eksport salohiyati tushunchasi nazariy jihatdan izohlanib, uni baholashning zamonaviy metodlari, jumladan kompozit indekslar, gravitatsiya modellaridan foydalanish, shuningdek raqamli transformatsiya jarayonlarining kichik biznes faoliyatiga ta'siri yoritilgan. Maqolada O'zbekiston sharoitida mavjud eksport imkoniyatlari, hududiy tafovutlar va xususiy tadbirkorlik subyektlarining tashqi bozorga chiqishdagi institutsional va moliyaviy to'siqlari empirik dalillar asosida tahlil qilinadi. Shuningdek, xalqaro tajriba bilan solishtirish asosida kichik biznesning eksportga kirish imkoniyatlarini kengaytirish, diversifikatsiyani kuchaytirish, mahsulotlarning qo'shilgan qiymatini oshirish hamda raqamli ko'nikmalarni rivojlantirish orqali eksportni qo'llab-quvvatlashning metodologik yondashuvlari ishlab chiqiladi. Natijada, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning eksport salohiyatini oshirish bo'yicha kompleks ilmiy-amaliy takliflar ilgari suriladi.

Tayanch so'zlar: kichik biznes, xususiy tadbirkorlik, eksport salohiyati, O'zbekiston, metodologiya, raqamli transformatsiya, kompozit indeks, gravitatsiya modeli, diversifikatsiya, qo'shilgan qiymat, hududiy tafovutlar, iqtisodiy siyosat.

МЕТОДОЛОГИЯ ПОВЫШЕНИЯ ЭКСПОРТНОГО ПОТЕНЦИАЛА МАЛОГО БИЗНЕСА И ЧАСТНОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В УЗБЕКИСТАНЕ

Аннотация. В данной статье всесторонне анализируются вопросы совершенствования методологии повышения экспортного потенциала малого бизнеса и частного предпринимательства в Узбекистане. В исследовании теоретически объясняется понятие экспортного потенциала, освещаются современные методы его оценки, включая использование композитных индексов, гравитационных моделей, а также влияние процессов цифровой трансформации на деятельность малого бизнеса. На основе эмпирических данных в статье анализируются существующие экспортные возможности в Узбекистане, территориальные различия и институциональные и финансовые барьеры, с которыми сталкиваются субъекты частного предпринимательства при выходе на внешний рынок. Также разрабатываются

методологические подходы к поддержке экспорта за счет расширения возможностей выхода малого бизнеса на экспорт, усиления диверсификации, повышения добавленной стоимости продукции и развития цифровых навыков на основе сопоставления с международным опытом. В результате выдвигаются комплексные научно-практические предложения по повышению экспортного потенциала малого бизнеса и частного предпринимательства.

Ключевые слова: малый бизнес, частное предпринимательство, экспортный потенциал, Узбекистан, методология, цифровая трансформация, композитный индекс, гравитационная модель, диверсификация, добавленная стоимость, территориальные различия, экономическая политика.

METHODOLOGY FOR ENHANCING THE EXPORT POTENTIAL OF SMALL BUSINESS AND PRIVATE ENTREPRENEURSHIP IN UZBEKISTAN

Abstract. This article provides a comprehensive analysis of issues related to improving the methodology for enhancing the export potential of small business and private

entrepreneurship in Uzbekistan. The study offers a theoretical explanation of the concept of export potential, highlights modern methods for its assessment, including the use of composite indices and gravity models, as well as the impact of digital transformation processes on small business activities. Based on empirical data, the article analyzes existing export opportunities in Uzbekistan, regional disparities, and the institutional and financial barriers faced by private entrepreneurship entities when entering foreign markets. Methodological approaches to export support are also developed by expanding small businesses' access to export opportunities, enhancing diversification, increasing product value-added, and developing digital skills, drawing on international best practices. As a result, comprehensive scientific and practical proposals for enhancing the export potential of small business and private entrepreneurship are put forward.

Keywords: small business, private entrepreneurship, export potential, Uzbekistan, methodology, digital transformation, composite index, gravity model, diversification, value-added, regional disparities, economic policy.

Kirish. O'zbekiston iqtisodiyotida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik (KBYT) ning eksport salohiyatini oshirish masalasi mamlakatning barqaror iqtisodiy o'sishi va tashqi bozorlar bilan integratsiyalashuvining asosiy omillaridan biri hisoblanadi. Bugungi kunda KBYT nafaqat ichki bozorni tovar va xizmatlar bilan ta'minlashda, balki bandlikni ta'minlash, hududiy iqtisodiy faollikni kuchaytirish hamda innovatsion faoliyatni rag'batlantirishda hal qiluvchi rol o'ynamoqda [1]. Shu bilan birga, eksport salohiyati ko'pincha to'liq amalga oshirilmayapti, chunki kichik biznes subyektlari moliyaviy resurslarga kirish, xalqaro sertifikatlash, logistika infratuzilmasining yetarli emasligi, raqamli savdo mexanizmlaridan foydalanishdagi cheklovlarga duch kelmoqda [2].

Xalqaro tashkilotlar ham ushbu muammolarning dolzarbligini ta'kidlab kelmoqda. OECD hisobotida O'zbekistonda kichik biznes eksportini qo'llab-quvvatlash bo'yicha samarali indikatorlar va KPI tizimini joriy etish zarurligi ko'rsatib o'tilgan [2]. UNCTADning 2023-yilgi Trade and Development Reportida esa mamlakatning global qiymat zanjirlariga kirishi eksport diversifikatsiyasi, qo'shilgan qiymatni oshirish va yuqori texnologiyali tarmoqlarni rivojlantirish bilan bevosita bog'liqligi qayd etiladi [3]. Jahon banki ham o'z navbatida kichik biznes eksportini kengaytirishda institutsional muhitni mustahkamlash, bojxona jarayonlarini soddalashtirish va moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirishni muhim shart sifatida ko'rsatadi.

Milliy darajada esa so'nggi yillarda eksport faoliyatini qo'llab-quvvatlash bo'yicha qator farmon va qarorlar

qabul qilindi. 2022-yilda PQ-148-son qaror bilan kichik biznes subyektlari uchun eksport kontraktlarini sug'urtalash, xalqaro ko'rgazmalarda ishtirokini moliyalashtirish hamda sertifikatlash xarajatlarini qoplash tizimi joriy etildi [4]. Shuningdek, "Raqamli O'zbekiston-2030" strategiyasida kichik biznesning elektron tijorat platformalariga kengroq kirishini ta'minlash orqali tashqi bozorlar bilan integratsiyani jadallashtirish alohida ustuvor vazifa sifatida belgilandi [5].

Shunday qilib, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning eksport salohiyatini oshirish nafaqat iqtisodiy diversifikatsiya va milliy raqobatbardoshlikni kuchaytirish, balki O'zbekistonning xalqaro iqtisodiy maydondagi mavqei mustahkamlashning ham muhim omilidir. Ushbu jarayonni samarali yo'lga qo'yish uchun nazariy va metodologik yondashuvlarni takomillashtirish, xalqaro tajribani mahalliy sharoitga moslashtirish va innovatsion mexanizmlarni joriy etish zarurdir.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning eksport salohiyatini oshirish masalasi so'nggi yillarda nafaqat milliy siyosiy hujjatlarda, balki xalqaro ilmiy tadqiqotlarda ham keng o'rganilmoqda. Bu borada turli yondashuvlar mavjud bo'lib, ularni iqtisodiy-statistik tahlillar, gravitatsiya modellari, eksport diversifikatsiyasi, moliyaviy-institutsional qo'llab-quvvatlash va raqamli transformatsiya yo'nalishlariga

guruhlash mumkin. Ushbu guruhlanish ilmiy ishlarda mavjud qonuniyatlarni aniqlash, metodologik asoslarni mustahkamlash va kelgusida eksport salohiyatini oshirish bo'yicha aniq mexanizmlarni ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Birinchiidan, O'zbekiston olimlari tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning eksport salohiyatini oshirish omillari asosan iqtisodiy-statistik tahlillar orqali o'rganilgan. Jumladan, Tukhtabaev (2022) eksport hajmiga ta'sir etuvchi asosiy drayverlarni ekonometrik modellashtirish orqali aniqlab, resurslardan foydalanish samaradorligi va davlat qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining muhimligini ta'kidlagan [6]. Razakova va hammualliflari (2023) esa raqamli iqtisodiyot omillarining Kichik biznes eksportidagi rolini dinamik regressiya modellari yordamida tahlil qilgan [7]. Ushbu ishlarning umumiy xulosasi

shundan iboratki, eksport salohiyatini oshirish moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlari, davlat siyosatining izchilligi hamda innovatsion texnologiyalardan foydalanishga bevosita bog'liqdir.

Ikkinchiidan, xalqaro miqyosda olib borilgan izlanishlarda O'zbekistonning tashqi bozorga chiqish imkoniyatlari ko'proq gravitatsiya modellari asosida tahlil qilingan. Masalan, Oh, Yuldashev va Moon (2017) O'zbekistonning "doubly landlocked country" (ikki marta dengizga chiqish imkoniyatidan mahrum davlat) sifatidagi geografik o'рни tashqi savdo oqimlariga sezilarli salbiy ta'sir ko'rsatishini ko'rsatib bergan [8]. Kler va hammualliflari (2023) panel gravitatsiya modeli asosida sobiq Ittifoq mamlakatlari bilan savdo aloqalarining eksport hajmiga ta'sirini

baholagan [9]. Bu ishlardan ko'rinadiki, O'zbekiston kichik biznes eksportini kengaytirishda logistika, transport infratuzilmasi va hududlararo savdo xarajatlarini kamaytirish alohida ahamiyat kasb etadi. Uchinchiidan, adabiyotlarda eksport diversifikatsiyasi masalasi ham muhim yo'nalish sifatida ko'tarilgan. Sultanova (2025) UNCTADning Productive Capacity Index (PCI) ko'rsatkichlaridan foydalangan holda O'zbekiston eksportining diversifikatsiya darajasini tahlil qilib, eksport salohiyati asosan xomashyo mahsulotlari va past qo'shilgan qiymatli tarmoqlarga qaratilganligini ta'kidlagan [10]. Sudakov (2024) esa RCA va TCI indeksleri orqali eksport

potentsialini o'lchashning metodologik yondashuvlarini ishlab chiqib, yangi bozorlarni aniqlash uchun indikatorlar tiziminitaklif qilgan [11]. Sh. Otamurodov va T. Mamadjanova (2015) Balassa indeksi (PCI) ko'rsatkichlaridan foydalangan holda O'zbekistonda meva-sabzavotlari eksportining marketing strategiyasini amalga oshirishda raqobatbardoshlik darajasini inobatga olish kerakligini ta'kidlagan [12]. Bu tadqiqotlar eksport salohiyatini baholashda nafaqat hajm, balki sifat ko'rsatkichlarini ham inobatga olish zarurligini ko'rsatadi.

To'rtinchiidan, bir qator tadqiqotlarda kichik biznesning eksportga chiqishida moliyalashtirish va institutsional qo'llab-quvvatlash masalalari muhim omil sifatida tahlil qilingan. Tadjibaeva (2019) kichik biznes uchun kreditlash mexanizmlaridagi cheklovlarni asosiy to'siqlardan biri sifatida qayd etgan [13]. OECD (2022) kichik biznes eksportini rag'batlantirishda samarali KPI va monitoring tizimini joriy etish zarurligini ta'kidlagan [14]. Gaybullaev va Oliński (2020) esa so'rov natijalariga asoslanib, eksport faoliyatida moliyaviy imtiyozlar va davlat kafolatlarining katta ahamiyatga ega ekanini ko'rsatgan [15]. Ushbu tadqiqotlar kichik biznesni qo'llab-quvvatlash mexanizmlari samaradorligini oshirish, ayniqsa moliyaviy xizmatlar va sug'urta tizimlarini rivojlantirish zarurligini ochib beradi.

Beshinchiidan, zamonaviy adabiyotlarda raqamli transformatsiyaning kichik biznes eksport salohiyatiga ta'siri alohida o'rin tutadi. Laporte Talamon va van de Ven (2023) kichik biznesning raqamli ko'nikmalari, elektr on tijorat va CRM tizimlaridan foydalanishi tashqi bozorlarga chiqish tezligini oshirishini ilmiy asoslab bergan [16]. "Raqamli O'zbekiston-2030" strategiyasi ham bu jarayonni milliy darajada qo'llab-quvvatlashni ko'zda tutmoqda. Shu bois, ilmiy adabiyotlarning umumiy tahlili shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning eksport salohiyatini oshirish metodologiyasini takomillashtirish

kompleks yondashuvni talab qiladi: bir tomondan iqtisodiy-indeksli va ekonometrik metodlar orqali baholash, ikkinchi tomondan raqamli va institutsional qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini joriy etish zarur.

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur tadqiqot metodologiyasi kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning eksport salohiyatini o'rganishda ilgari qo'llangan ilmiy yondashuvlarga tayanadi. Avvalo, ekonometrik modellar (OLS, panel regressiya, dinamik modellar) yordamida eksport salohiyatiga ta'sir etuvchi omillar — moliyaviy resurslarga kirish, davlat siyosati, innovatsion texnologiyalar va raqamli iqtisodiyot omillari — baholanadi. Shuningdek, gravitatsiya modellaridan foydalanish orqali O'zbekistonning geografik o'rni, transport-logistika infratuzilmasi va savdo hamkorlari bilan bozor integratsiyasi aniqlanadi. Bu metodlar eksport imkoniyatlari makro va mikro darajada izohlashga imkon beradi. Ikkinchi bosqichda eksport salohiyatini sifat ko'rsatkichlari asosida baholash uchun RCA (Revealed Comparative Advantage), TCI (Trade Complementarity Index) va PCI (Productive Capacity Index) kabi indeksli yondashuvlar qo'llanadi. Shu bilan birga, kichik biznesning moliyaviy va institutsional qo'llab-quvvatlanishini o'rganishda so'rovnomalar, qiyosiy tahlil va xalqaro tajribani moslashtirish usullari tatbiq etiladi. Raqamli transformatsiya va elektron tijoratning eksportga ta'sirini baholashda esa sifatli tahlil, siyosiy hujjatlar monitoringi hamda indikatorlarga asoslangan KPI tizimi qo'llaniladi. Shu tarzda, metodologiya kompleks yondashuvni ta'minlab, nazariy asoslar va amaliy tavsiyalarni uzviy bog'lashga xizmat qiladi.

Tahlil va natijalar. Mazkur bo'limda O'zbekiston Respublikasi hamda Surxondaryo viloyati va uning tumanlari misolida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning eksport salohiyatini 2015–2024 yillar davomida baholash natijalari keltiriladi. Tahlil to'rtta murakkab jadval asosida olib borildi: birinchi jadvalda O'zbekistonda KBYT eksport ko'rsatkichlarining umumiy dinamikasi, ikkinchi jadvalda 2024-yilda eksport hajmiga ta'sir etuvchi asosiy omillar, uchinchi jadvalda Surxondaryo viloyatida 2020–2024 yillarda eksport diversifikatsiyasi ko'rsatkichlari, to'rtinchi jadvalda esa viloyat tumanlari kesimida 2020–2024 yillar bo'yicha eksport hajmlarining o'zgarishi aks ettirilgan. Shu tarzda, jadvallar eksport salohiyatining milliy darajadagi umumiy ko'rsatkichlarini, uning determinantlarini, hududiy diversifikatsiya jarayonlarini hamda tumanlararo tafovutlarni kompleks tarzda yoritadi.

O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning eksport ko'rsatkichlari 2015–2024 yillar davomida barqaror o'sish tendensiyasini namoyon etdi. Jadvalda keltirilgan ma'lumotlar eksport hajmining oshishi, KBYTning umumiy eksportdagi ulushi kengayishi hamda yangi eksportchi korxonalar sonining ko'payishi orqali mamlakatda kichik biznesning tashqi savdo faoliyatidagi o'rni tobora kuchayib borayotganini ko'rsatadi.

1-jadval.

O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik eksport ko'rsatkichlarining dinamikasi¹

Yil	Eksport hajmi (mlrd AQSh dollari)	KBYT eksport ulushi (%)	Yangi eksportchi korxonalar soni
2015	2,1	26,3	450
2017	2,8	28,7	520
2019	3,6	30,5	610
2021	4,2	32,1	740
2024	5,4	35,0	950

Jadval ma'lumotlari ko'rsatadiki, 2015–2024 yillar davomida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning eksport ko'rsatkichlari sezilarli darajada o'sdi. Eksport hajmi 2,1 mlrd AQSh dollaridan 5,4 mlrd dollargacha ko'tarilib, qariyb 2,6 baravar oshgan bo'lsa, KBYTning umumiy eksportdagi ulushi 26,3 foizdan 35 foizgacha yetgan. Bu shuni anglatadiki, kichik biznes subyektlari tashqi bozorlar bilan integratsiyada tobora faol ishtirok etmoqda. Shu davrda yangi eksportchi korxonalar soni 450 tadan 950 taga yetgan, ya'ni 2 martadan ko'proq o'sish kuzatilgan. Bunday tendensiya kichik biznesning tashqi bozorlarga chiqishdagi motivatsiyasi va davlat tomonidan yaratilgan imtiyozli sharoitlarning samarasini ko'rsatadi.

Dastlabki yillarda paxta va meva-sabzavot asosiy mahsulotlar sifatida ustun bo'lgan bo'lsa, keyinchalik tekstil, oziq-ovqat, kimyo, farmatsevtika va hatto avtomobil qismlari eksporti ortib borgan. Bu esa kichik biznes subyektlari nafaqat xomashyo yetkazib beruvchisi, balki yuqori qo'shilgan qiymatli tayyor mahsulot ishlab chiqaruvchi sifatida ham tashqi bozorlarga chiqayotganini anglatadi.

2-jadval.

O'zbekiston KBYT eksportiga ta'sir etuvchi omillar²

Omillar	Ko'rsatkichi	Eksport hajmiga ta'siri (β-koeff.)
Moliyalashtirish (mlrd so'm)	12,5	+0,34
Logistika xarajatlari (mlrd so'm)	8,3	-0,21
Raqamli savdo platformalari (%)	42,0	+0,29
Sertifikatlash xarajatlari (mlrd so'm)	1,8	-0,17
Davlat subsidiyalari (mlrd so'm)	2,7	+0,25

2024-yil ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning eksport salohiyatiga eng katta ijobiy ta'sir ko'rsatayotgan omil moliyalashtirish bo'lib, uning koeffitsienti +0,34 ni tashkil qilmoqda. Bu shuni anglatadiki, kichik biznes subyektlari uchun kreditlar, imtiyozli qarzarlar va investitsion mablag'larga kengroq kirish imkoniyati yaratilishi eksport hajmini sezilarli darajada oshiradi. Shuningdek, raqamli savdo platformalaridan foydalanish ko'rsatkichining 42 foizga yetgani va eksport hajmiga ta'sir koeffitsientining +0,29 bo'lgani, elektron tijorat va raqamli infratuzilmaning kichik biznes uchun tashqi bozorlarni kengaytirishda muhim rol o'ynayotganini ko'rsatadi. Davlat subsidiyalari ham eksportni rag'batlantiruvchi omil sifatida namoyon bo'lib, +0,25 koeffitsient bilan kichik biznesning tashqi bozorlarga chiqishida moliyaviy yengilliklar berayotganini tasdiqlaydi.

Biroq eksport faoliyatini cheklovchi omillar ham mavjud. Jumladan, logistika xarajatlarining 8,3 mlrd so'mga yetishi va -0,21 koeffitsient bilan eksport hajmiga salbiy ta'sir ko'rsatayotgani, tashqi savdo operatsiyalarida transport va bojxona xarajatlari sezilarli yuk bo'lib qolayotganini bildiradi. Sertifikatlash xarajatlari ham -0,17 koeffitsient bilan eksport imkoniyatlarini pasaytirayotgan omillardan biridir. Bu holat kichik biznes subyektlarining xalqaro standartlarga moslash jarayonida katta xarajatlarga duch kelayotganidan dalolat beradi (2-jadval).

3-jadval.

Surxondaryo viloyati tumanlari bo'yicha KBYT eksport hajmi (mln. dollar)³

Tumanlar	yillar				
	2020	2021	2022	2023	2024
Termiz shahri	72	79	87	95	104
Sherobod	34	37	41	45	49
Denov	50	55	61	66	72
Muzrabot	19	22	25	29	33
Qumqo'rg'on	14	16	19	22	26
Sariosiyo	22	26	29	34	38
Bandixon	11	13	15	18	21
Uzun	8	10	12	15	18
Boysun	5	6	7	8	9
Oltinsoy	0	0	2	3	5
Angor	0	0	0	1	2
Shurchi	0	1	1	2	3
Jami	235	265	299	336	380

2020–2024 yillar davomida Surxondaryo viloyati umumiy eksport hajmi 235 mln. AQSh dollaridan 380 mln. dollarga yetib, 1,6 baravar o'sdi. Termiz shahri 104 mln. dollar bilan yetakchilik qilmoqda va viloyat eksportining

qariyb 27 foizini ta'minlaydi. Denov (72 mln dollar) va Sherobod (49 mln dollar) tumanlari ham yuqori natijalar qayd etib, eksportning asosiy drayverlariga aylangan. Sariosiyo (38 mln dollar) hamda Muzrabot (33 mln dollar) tumanlarida ham barqaror o'sish kuzatilmoqda. Bu natijalar Surxondaryo viloyatida eksport faoliyatining markazlashgan holda Termiz shahri va yirik savdo markazlari atrofida shakllanayotganini ko'rsatadi. Erishilgan ko'rsatkichlardan ko'rinib turibdiki, ayrim tumanlarda eksport salohiyati ancha past darajada qolmoqda. Masalan, Uzun va Bandixon tumanlarida eksport hajmi mos ravishda 18 va 21 mln. dollarni tashkil etmoqda. Eng keskin tafovut esa Oltinsoy, Angor va Shurchi tumanlarida kuzatiladi: 2020-yilda eksport hajmi umuman bo'lmagan, faqat 2022-yildan boshlab 2–5 mln dollargacha shakllana boshlagan. Bu esa, kichik tumanlarda ishlab chiqarish va tashqi bozor bilan integratsiya salohiyatining juda sustligini bildiradi. Shunday qilib, hududiy tafovutlarni kamaytirish uchun kichik tumanlarda logistika, ishlab chiqarish infratuzilmasi va moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini kuchaytirish zarur.

4-jadval.

Surxondaryo viloyatida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik eksport diversifikatsiyasi⁴

Yil	RCA	TCI	PCI
2020	1,60	0,85	39,2
2021	1,67	0,93	41,0
2022	1,72	1,02	42,5
2023	1,78	1,10	44,1
2024	1,83	1,18	45,6

Surxondaryo viloyatida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning eksport diversifikatsiyasi (4-jadval) 2020–2024 yillar davomida barqaror o'sish tendensiyasini ko'rsatmoqda. Mevasabzavot eksportining RCA ko'rsatkichi 2020-yildagi 1,60 dan 2024-yilda 1,83 gacha ko'tarilib, bu mahsulotlar viloyatning xalqaro bozorlarda raqobat ustunligini oshirganini bildiradi. Shu davrda tekstil mahsulotlarining TCI ko'rsatkichi ham 0,85 dan 1,18 gacha ortib, yangi tarmoqning eksportda o'z o'rnini topayotganini ko'rsatmoqda. Bu

jarayon hududda eksport salohiyatining faqat an'anaviy agrar mahsulotlar bilan cheklanib qolmasdan, qayta ishlash va sanoat yo'nalishlarida ham kengayib borayotganini anglatadi. PCI ko'rsatkichi ham 39,2 dan 45,6 gacha ko'tarilib, umumiy ishlab chiqarish salohiyati o'sib borayotganini tasdiqlaydi.

Bu natijalar kichik biznes subyektlari tomonidan qo'shilgan qiymatga ega mahsulotlarni ishlab chiqarish imkoniyatlari kuchayotganini ko'rsatadi. Shu orqali Surxondaryo viloyati eksport salohiyati nafaqat hajm, balki sifat jihatidan ham yaxshilanmoqda. Bu esa viloyatning xalqaro savdo zanjirlariga chuqurroq integratsiya bo'lishi uchun asos yaratadi.

Xulosa va takliflar. Maqolada olib borilgan tahlillar O'zbekiston va Surxondaryo viloyati misolida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning eksport salohiyatini oshirish masalasi ko'p qirrali va kompleks yondashuvni talab qilayotganini ko'rsatdi. 2015–2024 yillarda KBYT eksport hajmi va ulushi barqaror o'sdi, lekin ayrim hududlarda bu salohiyat yetarlicha namoyon bo'lmadi. Shundan kelib chiqib quyidagi asosiy ilmiy asoslangan xulosalar ilgari suriladi:

Birinchi, O'zbekiston miqyosida KBYT eksport hajmi 2,1 mlrd dollardan 5,4 mlrd dollargacha ko'tarilib, eksport ulushi 26,3 foizdan 35 foizgacha oshgani kichik biznesning tashqi bozorlarda faol ishtirok eta boshlaganini ko'rsatadi. Biroq eksport tarkibida hali ham xomashyo mahsulotlari salmoqli ulushga ega bo'lib qolmoqda. Shu sababli ishlab chiqarish modernizatsiyasi, qo'shilgan qiymatli tayyor mahsulotlar ishlab chiqarish va xalqaro standartlarga moslashish jarayonlarini jadallashtirish talab etiladi.

Ikkinchi, eksport salohiyatining asosiy drayverlari sifatida moliyalashtirish imkoniyatlari, raqamli savdo platformalari va davlat subsidiyalari ijobiy ta'sir ko'rsatgani aniqlandi. Logistika va sertifikatlash xarajatlari esa salbiy omillar sifatida eksport imkoniyatlarini cheklamoqda. Bu sharoitda maxsus eksport kredit liniyalari va imtiyozli moliyaviy instrumentlarni kengaytirish,

logistika infratuzilmasini rivojlantirish hamda sertifikatlash jarayonlarini soddalashtirish zarur.

Uchinchidan, Surxondaryo viloyati bo'yicha RCA va PCI ko'rsatkichlari agrar mahsulotlar eksportida raqobat ustunligi mavjudligini, biroq diversifikatsiya jarayoni yetarlicha tez sur'atlarda rivojlanmayotganini ko'rsatdi. Shu bois viloyatda mevasabzavot eksportini chuqur qayta ishlash, qadoqlash va saqlash tizimlarini kengaytirish, shuningdek, tekstil va oziq-ovqat mahsulotlari eksportini rivojlantirish alohida ahamiyat kasb etadi.

To'rtinchidan, Surxondaryo viloyati tumanlari kesimida eksport hajmlarida katta tafovut mavjud: Termiz shahri, Denov va Sherobod yetakchi bo'lsa, Angor, Oltinsoy va Shurchida eksport hajmi ancha past darajada. Bu notekislik kichik tumanlarda eksport faoliyatini rivojlantirish uchun maxsus hududiy qo'llab-quvvatlash dasturlarini ishlab chiqish, eksport klasterlari, logistika markazlari va saqlash omborlarini barpo etish zarurligini ko'rsatadi.

Beshinchidan, raqamli transformatsiya kichik biznesning tashqi bozorlarga chiqish imkoniyatlarini sezilarli darajada oshiradi. Shu sababli "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasida kichik biznes rahbarlari va tadbirkorlari uchun elektron tijorat, xalqaro marketing va logistika bo'yicha maxsus o'quv dasturlarini joriy etish lozim. Bu nafaqat eksport hajmini ko'paytiradi, balki uning sifatini ham yaxshilash imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. (2024). Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik ko'rsatkichlari. Toshkent: DSQ.
2. Schurich-Rey, A., Karachanski, D., Patin, A., Bernard, C., va OECD jamoasi. (2022). Boosting the Internationalisation of Firms through Better Export Promotion Policies in Uzbekistan. Paris: OECD Publishing.
3. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD).

(2023). Trade and Development Report 2023: Growth, Debt, and Climate – Realigning the Global Financial Architecture. Geneva: United Nations.

4. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti (2022). Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari eksport faoliyatini qo'llab-quvvatlash chora-tadbirlari to'g'risida PQ-148-son Qaror. 2022-yil 10-fevral. Toshkent.

5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi "Raqamli O'zbekiston-2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-6079-son Farmoni.

6. Tukhtabaev J. S. 2022. Econometric Modeling and Forecasting of the Factors Influencing the Increase in the Export Potential of Small Businesses and Private Entrepreneurship in the Republic of Uzbekistan. Proceedings of the International Conference on Future Networks and Distributed Systems (ICFNDS). ACM.

7. Razakova B. va hammualliflar. 2023. Econometric Assessment of the Dynamics of Development of the Export Potential of Small Businesses and Private Entrepreneurship in the Conditions of the Digital Economy. ResearchGate maqolasi.

8. Oh J., Yuldashev B., Moon S. H. 2017. Where is Uzbekistan's Trade and Where Should it be Directed? Gravity Analyses for Being Doubly Landlocked. International Area Studies Review, 20(4), 277-298.

9. Kler R., Sinha Ray I., Goel S., Noor Inayah B. Y. 2023. Reconnoitering Elements of Uzbekistan's Trade Performance in Recent Years: A Gravity Model Approach. Journal of Asian Finance, Economics and Business, 10(4), 101-112.

10. Sultanova G. 2025. Productive Capacities Acceleration in Uzbekistan's Export Diversification Process. International Affairs Journal, 27(1), 85-97.

11. Sudakov S. S. 2024. Export Potential Assessment Methodology:

The Case of Post-Soviet Countries. Financial Journal, 26(1), 61-77.

12. Mamajanova, Tuygunoy & Otamurodov, Shavkat, "undated". "Uzbekistan 'S Agricultural Products Comparative Advantages In Russian Market," Samarkand, Uzbekistan 250066, Institute of Agricultural Development in Transition Economies (IAMO). SAMARKAND Conference 2-5 November 2016, Uzbekistan

13. Tadjibaeva D. 2019. Small and Medium-Sized Enterprise Finance in Uzbekistan: Challenges and Opportunities. ADBI Working Paper Series, No. 997. Tokyo: Asian Development Bank Institute.

14. . Boosting the Internationalisation of Firms through Better Export Promotion Policies in Uzbekistan. Paris: OECD Publishing 2022

15. Gaybullaev O., Oliński M. 2020. Opportunities and Challenges Faced by SMEs in Uzbekistan. Olsztyn Economic Journal, 15(4), 285-299.

16. Laporte Talamon C., van de Ven D. 2023. Digital Skills for Private Sector Competitiveness in Uzbekistan. OECD Policy Papers. Paris: OECD Publishing.

“TISU ilmiy tadqiqotlari xabarnomasi” ilmiy-uslubiy jurnali ilmiy maqolalariga qo‘yiladigan talablar

Termiz iqtisodiyot va servis universitetining “TISU ilmiy tadqiqotlari xabarnomasi” ilmiy-uslubiy jurnali O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligining 2023-yil 1-martdagi № 066379-raqamli guvohnomasi bilan ro‘yxatga olingan.

Jurnalga *iqtisodiyot, tarix, pedagogika, psixologiya, fizika-matematika, filologiya* fan sohalari (ruknlar) bo‘yicha maqolalar qabul qilinadi. Nashrga original, ilgari nashr qilinmagan maqolalar va jurnal rukniga mos keladigan maqolalar qabul qilinadi. Original maqolaning hajmi (annotatsiya, kalit so‘z va so‘z birikmalari hamda foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati bundan mustasno) 1,15 intervalda 7-10 bet tavsiya etiladi (15 betdan oshmasligi kerak). Matn – Microsoft Word. Format – A4. Matnning ikki yonidan qoldiriladigan o‘lcham – 2 sm. Shrift – Times New Roman. Shriftning kattaligi – 14. Qatorlar oralig‘i – 1,15. Xat boshi (abzats) – 1,25. Maqolalar o‘zbek (lotin imlosida), rus, yoki ingliz tillarida taqdim etilishi mumkin.

Maqolaning tuzilishi quyidagicha tavsiya etiladi:

Muallif(lar): mualliflarning to‘liq nomlari quyidagi tartibda qayd etilishi kerak: familiyasi, ismi, otasining ismi, ikki yoki undan ortiq mualliflar bo‘lsa, vergul bilan ajratiladi.

Muallif(lar)ning ish joyi: Ushbu ma‘lumot quyidagi tartibda taqdim etilishi kerak: kafedra, OTM yoki ilmiy-tadqiqot instituti, shahar va mamlakat, elektron pochta manzili, telefon raqami keltirilgan bo‘lishi kerak.

Maqolaning nomi: maqola va boshqa materiallar sarlavhasi qisqa, mazmunga muvofiq va 12 so‘zdan oshmasligi kerak (bosh harflarda). U o‘zbek, rus hamda ingliz tillarida taqdim etilishi kerak.

Annotatsiya: Maqolalarning qisqacha annotatsiyasi 10-12 qatordan oshmagan holda o‘zbek, rus va ingliz tillarida beriladi. Unda tadqiqot muammosi, uning dolzarbligi, tadqiqot muammosini ochib berish uchun qo‘llanilgan metodologiya, tadqiqot natijalari, maqolaning to‘la mazmunidan kelib chiqqan holda muallifning ilmiy va

Kirish:

amaliy hissasining qisqacha bayoni yoritiladi. Annotatsiyada maqolaning asosiy jihatlarini bayon etishda quyidagilarga e'tibor beriladi:

- tadqiqotning asosiy ma'lumotlarini qamrab olishi va ishda mavjud bo'lmagan faktlar bo'lmasligi lozim;
- maqolaning tuzilishi annotatsiyada takrorlanadi: kirish, maqsad va vazifa, usullar, natija/muhokama, xulosa/mulohaza;
- natijalar aniq va lo'nda bo'lib, uzviylikda beriladi;
- annotatsiyada maqola sarlavhasi takrorlanmaydi, keraksiz izohlar, "kirish jumalari" (muallif maqolada shuni nazarda tutadiki...) bo'lmasligi lozim;
- annotatsiyada iqtibos keltirilmaydi;
- annotatsiya matnining hajmi 150-200 so'zdan iborat bo'lishi tavsiya etiladi.

Kalit so'zlar: maqola mazmuni va maqsadini eng qisqa mazmunda ochib beruvchi kalit so'zlar hisoblanadi. Annotatsiya ostida «Kalit so'zlar» (8-10 ta) yozuvi joylashtiriladi. Kalit so'zlar maqolaning asosiy mazmunini ifodalab, asosan, sohaga doir muhim tushunchalardan tashkil topgan bo'lishi lozim. scholar.google.com yoki google.com qidiruv tizimida maqola oson va eng birinchi sahifalarda topilishi uchun tayanch so'zlarning har biri asosiy matn tarkibida o'rtacha 6-8 marta takrorlanishi tavsiya etiladi.

Matn – Microsoft Word. Format – A4. Matnning ikki yonidan qoldiriladigan o'lcham – 2 sm

maqolada tadqiqotning maqsadi va maqola yozilish vaqti-da ilmiy muammoning holati aks etishi kerak. Kirish qismida asosan tadqiqot muammosi, uning maqsad va vazifalari yoritiladi. Mazkur qism tadqiqot mavzusining tanlanish asosi, uning dolzarbligi va ilmiy ahamiyatini tushuntirib beradi (ushbu qismda Prezident asarlari va ma'ruzalariga murojaat qilinishi tavsiya etiladi).

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili:

mavzuga oid adabiyotlar tahlili tadqiq etilayotgan muammo yuzasidan muallifning bilim va tasavvurlarga ega ekanini namoyon etuvchi qism hisoblanadi. Adabiyotlar tahlili mavjud intellektual hudud doirasini baholash va shu asosda ma'lum xarita yaratishni anglatadi. Adabiyotlarning tanqidiy tahlilidagi urinishlar mazkur mavzu doirasidagi bilimlarni kuchaytiradi va tadqiqot savollarini yanada oydinlashtirishga yordam beradi. O'z mazmuniga ko'ra har qanday tadqiqot ayni shu sohada yaratilgan avvalgi bilimlar negiziga quriladi. Adabiyotlar bo'yicha tahlil asosan sohadagi eng yangi jurnal maqolalari va boshqa turdagi ma'lumot manbalari asosida amalga oshadi.

Tadqiqot metodologiyasi:

tadqiqot metodologiyasi tadqiqotning eng muhim qismlaridan biri bo'lib, u o'tkazilayotgan tadqiqotning umumiy xaritasi, tadqiqot yo'li va manzilga (natijaga) olib boruvchi xaritaviy chizgilari hisoblanadi. Maqola metodologiyasi tadqiqot falsafasi va yo'nalishini (deduksion yoki induksion) belgilash, tadqiqot dizayni, ya'ni tadqiqot muammosining yechimiga olib boruvchi bosh rejasini tuzish, tadqiqot uchun zarur axborotni olish yo'llari va tadqiqot etikasini belgilash, tadqiqot ob'ektining tanlovi (sampling), birlamchi yoki ikkilamchi ma'lumot manbalaridan foydalanish to'g'risidagi qarorlar, tadqiqot strategiyasini (kuzatish, eksperiment, keys-stadi, savolnoma, etnografik, arxiv tadqiqot va h.k.) aniqlash bo'yicha ratsional qaror qabul qilish asosida qo'yilgan muammoning aniq yechimiga olib chiquvchi yo'lni belgilashni anglatadi. Metodologiya qismining mukammalligi tadqiqot uchun belgilangan yo'lning ishonchliligi (reliability) va aniqliligini (validity) asoslash orqali namoyon bo'ladi.

Tahlil, natijalar va mulohaza:

maqolaning tahlil qismi tadqiqot metodologiyasida avvaldan belgilab olingan tahlil usullari (matematik modellar va boshqalar) orqali yig'ilgan ma'lumotlarning tahlilini amalga oshiradi. Bunda faqatgina tahlil usulining natijalari ifoda etiladi; topilgan natijalar bo'yicha muhokama maqolaning keyingi qismining vazifasi hisoblanadi.

Xulosa va takliflar:

kirish qismida qo'yilgan savollarga javoblar xulosalarda aniq ko'rsatilishi kerak. Shu bilan birga, takliflar va ayni tadqiqotdan kelib chiqqan holda kelajak tadqiqot ishi yo'nalishlari maqola xulosa va takliflari qismining asosini tashkil etishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlarning berilish tartibi:

Maqolada foydalanilgan barcha adabiyotlarning ro'yxati maqolaning oxirida matnda foydalanilganlik ketma-ketligi bo'yicha beriladi (1. ... 2. ...). Maqola iqtiboslari esa matn ichida foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati ketma-ketligida adabiyotning foydalanilgan sahifasi bilan yoziladi ([1, B.72-73] yoki [2, C. 153], [3, P. 25]).

Jurnal maqolalarining berilishi:

Дульзон А.П. Этнолингвистическая дифференциация тюрков Сибири // Структура и история тюркских языков. – Москва: Наука, 1971. – С. 198 – 208.

Elektron jurnalidagi maqolalarning berilishi:

Allamuratov Sh.A. Markaziy Osiyo xalqlari madaniy-diniy aloqalarida Amudaryo suv yo'lining o'rni // O'tmishga nazar. №24. 2019. – B. 23-29. URL: <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9599-2019-24> [murojaat qilingan sana: 15.02.2023]

Konferensiya materiallarining berilishi:

Allamuratov Sh.A. Amudaryo bo'ylab Buxoro amirli-gi qishloq xo'jalik mahsulotlarining tashilishi // "Buxoro tarixi masalalari" (eng qadimgi zamonlardan hozirgi davrgacha). Respublika ilmiy-amaliy (onlayn) konferen-siyasi materiallari. – Buxoro, 2021. – B. 72-76.

Kitoblar (monografiya, to'plam)larning berilishi (adabiyotning umumiy beti shu joyda yoziladi):

Бўриев О. Темурийлар даври ёзма манбаларида Марказий Осиё (тарихий-географик лавҳалар). – Тошкент: Ўзбекистон, 1997. – 186 б.

Малов С.Е. Памятники древнетюркской письменности. Тексты и исследования. – Москва –

Ленинград: АН СССР, 1951. – 451 с.

Tarjima kitoblarning berilishi:

Абу-л-Аббос Аҳмад ибн Яхё ал-Балозурий. Футуҳ ал-булдон (Хуросоннинг фатҳ этилиши) / Сўз боши, араб тилидан таржима, шарҳлар, изоҳлар ва кўрсаткичлар муаллифи Ш.С.Камалиддин. – Тошкент: ТошДШИ, 2017. – 440 б.

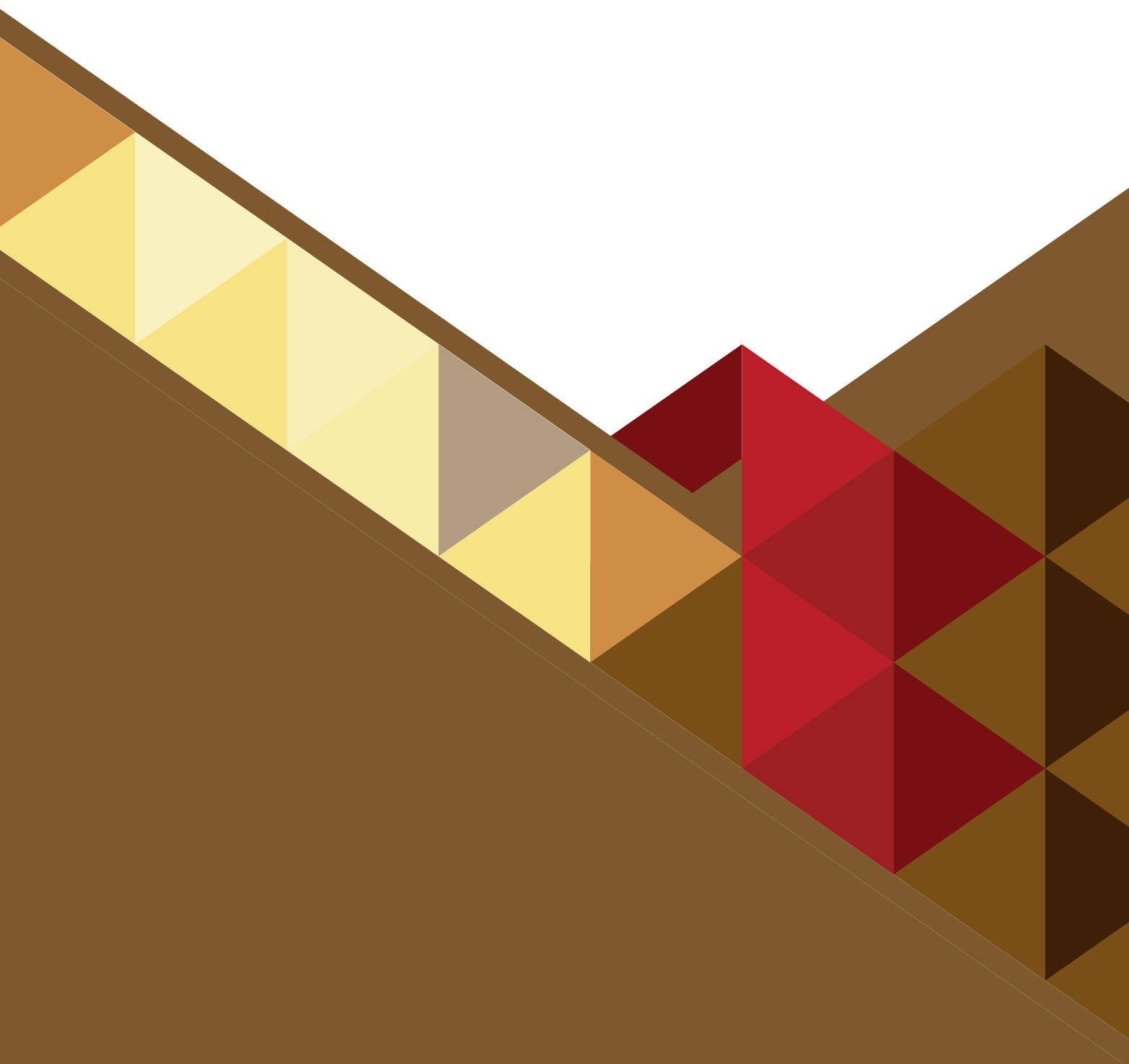
Низами Арузи Самарканди. Собрание редкостей или Четыре беседы / Пер. с перс. С.И.Баевского и З.Н.Ворожейкиной под ред. А.Н.Болдырева. М.: ИВЛ, 1963. – 174 с.

kirish qismida qo'yilgan savollarga javoblar xulosalarda aniq ko'rsatilishi kerak

Internet-resurslarning berilishi:

Лапишин Р.В. Флотилии в Туркестане периода гражданской войны (Прислала В.Лаврова) // <https://mytashkent.uz/2018/01/24/flotilii-v-turkestane-perioda-grazhdanskoj-vojny/> [murojaat qilingan sana: 15.03.2022]

Амударьинская военная флотилия (Материал из Википедии — свободной энциклопедии)[элект.рес.]/https://ru.wikipedia.org/wiki/Амударьинская_военная_флотилия [murojaat qilingan sana: 01.02.2022]

TISU ILMU TADQOTLARIXABARNOMASI

№3/2025

TERMIZ IQTISODIYOT VA
SERVIS UNIVERSITETI

TISU ILMIY TADQIQOTLARI XABARNOMASI

ILMIY-USLUBIY JURNAL
ISSN 2992-9016

№3/2025

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

TERMIZ IQTISODIYOT VA
SERVIS UNIVERSITETI

TISU ILMIY TADQIQOTLARI XABARNOMASI

ВЕСТНИК НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ ТУЭС
TUES BULLETIN OF SCIENTIFIC RESEARCH

“TERMIZ IQTISODIYOT VA SERVIS UNIVERSITETI ILMIY TADQIQOTLARI XABARNOMASI”
ILMIY-USLUBIY JURNALI

№ 3/2025

Offline ISSN 2992-9113
Online ISSN 2992-9156

Dissertatsiya va avtoreferatning berilishi:

Qobulov E.A. XVIII asrning ikkinchi yarmi va XX asr boshlarida Surxon vohasi xo'jaligi. Tarix fanlari doktori (DSc) ... diss. – Toshkent, 2019. – 284 b.

Юсуфи Шодинур. История путей сообщения и транспорта Таджикистана во второй половине XIX – начале XX в. Автореф. дисс. ... канд. ист. наук. – Душанбе, 1992. – 21 с.

Jadvallar: maqolada jadval nomlari uning yuqori qismida, chizma yoki rasm nomlari esa ularning quyi qismida yozilishi hamda ularning manbasi aniq ko'rsatilishi lozim. Jadvallar raqamlanadi va maxsus nomlanadi. Jadvaldagi har bir ustun qisqa nomga ega bo'lishi kerak (qisqartma so'zlardan foydalanish mumkin). Har bir jadval matnda izohlanadi. Chizmalarning elektron versiyalari alohida fayllarda taqdim etiladi. Tasvirning tavsiya etilgan kengligi 14 smdan oshmasligi kerak, balandligi 18 smdan oshmasligi tavsiya etiladi. Skanerlash materiallari kamida 300 dpi bo'lishi kerak.

O'zbek tilidagi o', g', q, h kabi harflar ilmiy maqola matnida gaplar tarkibida to'liq yozilishi shart.

Ilmiy maqola tahririyat tomonidan ko'rib chiqiladi. Tahririyat a'zolarining jurnal ruknlariga mos kelmagan, ko'rsatilgan talablarga mos bo'lmagan maqolalarni qabul qilmaslik huquqi bor.

Yuborilgan maqolalarning barchasi "Antiplagiat" tizimida tekshiriladi.

Jurnal bosma shaklda chop etiladi. Jurnalning elektron shakli– Termiz iqtisodiyot va servis universitetining rasmiy web saytiga joylashtiriladi (<https://scientific.tu>). Maqolalar bosqichma-bosqich google scholar da indekslanadi.

Tasvirning tavsiya etilgan kengligi 14 smdan oshmasligi kerak, balandligi 18 smdan oshmasligi tavsiya etiladi. Skanerlash materiallari kamida 300 dpi bo'lishi kerak

Tahririyat joylashgan manzil (pochta manzili):
Termiz sh., "Yulduz" MFY, "Ibn Sino" ko'chasi, 38B-uy.
Tahririyat to'g'risidagi boshqa ma'lumotlar:
Pochta indeksi: 190101.
E-mail: scientific@tues.uz
Tel.: +998 (93) 793 84 78.